

Alþingi
Erindi nr. Þ 139/2011
komudagur 6.6.2011

LANDHELGISGÆSLA ÍSLANDS
ICELANDIC COAST GUARD

Alþingi
Nefndasvið – Sjávarútvegs- og landbúnaðarnefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

LHG/035/9,6/DS/sig
Reykjavík 6. júní 2011.

Umsögn Landhelgisgæslu Íslands um Frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 116/2006, um stjórn fiskveiða, með síðari breytingum (strandveiði, aflamark, samstarf, tekjur af veiðigjaldi, tímabundin ákvæði), 826. mál.

Landhelgisgæsla Íslands mun ekki taka afstöðu til framkomins frumvarps að öðru leyti en því er lýtur að framkvæmd fiskveiðieftirlits og öryggi sjófarenda sem er á ábyrgð Landhelgisgæslunnar.

Líklegt þykir að frumvarpið muni auka enn frekar sjósókn minni fiskiskipa en mikil aukning varð á slíkri útgerð er strandveiðar voru heimilaðar með breytingu á lögum um stjórn fiskveiða nr. 116/2006. Landhelgisgæslan hefur áhyggjur af þeirri þróun því að geta Landhelgisgæslunnar til að hafa eftirlit með fiskveiðum minnkar ár frá ári vegna skertra fjárheimilda. Landhelgisgæslan hefur komist hjá því að segja upp starfsfólki með því að senda bæði varðskipin og flugvél til verkefna erlendis. Þessi tæki eru á meðan hvorki tiltæk til eftirlits né björgunarstarfa fyrir íslenska sjómenn.

Árið 2001 kom út álitserð Auðlindanefndar með fylgiskjölum sem samin var að tilhlutan Alþingis en hlutverk nefndarinnar var m.a. að kanna hvernig staðið skyldi að gjalddöku fyrir afnot af auðlindum í sameign þjóðarinnar.¹ Sveinn Agnarsson, doktor í hagfræði, samdi annað fylgiskjalið með álitserð auðlindanefndar og í samráði við hana. Sveinn fjallar meðal annars um kostnað af stjórnun fiskveiða. Þar vitnar hann í úttekt Pálínu M. Hafsteinsdóttur, Ragnars Árnasonar og Ásgerðar Ragnarsdóttur á hversu há ríkisútgjöld vegna sjávarútvegs voru á árunum 1990–1996.² Orðrétt segir Sveinn um úttektina:

Útgjöld vegna útgerðar eru greind frá öðrum kostnaðarliðum og kostnaður vegna stjórnunar fiskveiða einnig athugaðar sérstaklega. Til heildarútgjalda vegna sjávarútvegs telst kostnaður vegna menntunar sjómanna, reksturs ýmissa opinberra eftiriðis- og rannsóknastofnana og hluti af kostnaði vegna reksturs skrifstofa sjávarútvegs-, umhverfis- og utanríkisráðuneytis. Kostnaður vegna útgerðarinnar var síðan reiknaður þannig að frá heildarkostnaði vegna sjávarútvegs var dreginn allur kostnaður við menntun sjómanna sem og kostnaður við Rannsóknastofnun fiskiðnaðarins, Ríkismat sjávarafurða og

¹ Auðlindanefnd, Álitserð með fylgiskjölum, September 2000.

² Pálína M. Hafsteinsdóttir, Ragnar Árnason og Ásgerður Ragnarsdóttir: Government expenditures on fisheries and fisheries management in Iceland.

Rannsóknastofnanir atvinnuveganna, þar eð starfsemi þessara þriggja stofnana kemur fyrst og fremst fiskvinnslu og markaðsmálum sjávarútvegs til góða. Fjórðungur af kostnaði vegna reksturs Landhelgisgæslunnar var einnig dreginn frá, þar sem Gæslan þjónar fleiri skipum en fiskiskipum. Á sama hátt var fjórðungur af kostnaði vegna Vita- og hafnamálastofnunar, Rannsóknanevndar sjóslysa, Siglingastofnunar, Tilkynningaskyldunnar og ýmissa útgjalda vegna öryggis á sjó dreginn frá heildarkostnaði vegna sjávarútvegs.

Til kostnaðar vegna fiskveiðistjórnunar voru talin 75% af kostnaði við rekstur skrifstofu sjávarútvegsráðuneytisins, allur kostnaður vegna Fiskistofu Íslands, allur kostnaður vegna Hafrannsóknastofnunar Íslands og 90% af kostnaði vegna Landhelgisgæslunnar.³

Framangreind úttekt var liður í því að finna út hversu mikil gjaldtaka af sjávarútvegi þyrfti að vera til að standa undir kostnaði ríkisins við eftirlit og rannsóknir sem tengjast þeirri atvinnugrein. Það vekur athygli að 90% af kostnaði við rekstur Landhelgisgæslunnar voru talin vera kostnaður vegna fiskveiðistjórnunar. Samt sem áður kemur sjávarútvegsráðuneytið ekki að skipulagningu eftirlits Landhelgisgæslunnar og fjármagnar það ekki. Ekki er vitað til þess að heildstæð úttekt hafi verið gerð á þörf fyrir fiskveiðieftirlit á sjó.

Í stjórnsluendurskoðun Ríkisendurskoðunar á skipulagi, verkefnum og rekstri Landhelgisgæslunnar 2001 var meðal annars komið inn á kostnað vegna sjávarútvegs. Þar segir m.a.:

Það er stefna stjórnvalda að sjávarútvegur standi í ríkari mæli undir kostnaði við eftirlit með fiskveiðum. Gefa má þeirri hugmynd gaum hvort rétt sé að Landhelgisgæslan fái hlutdeild í þeim greiðslum jafnframt því að skoða hvaða áhrif það hefði á framkvæmd eftirlits stofnunarinnar.⁴

Staðreyndin er sú að við gerð fjárlaga er lítið eða ekkert horft til hvort aukin sókn smábáta á fiskimiðin auki þörf á eftirliti eða viðbúnaði til björgunar. Landhelgisgæslan hefur áður bent á að fjölgun strandveiðibáta og frístundafiskveiðibáta eykur álag á stjórnstöð Landhelgisgæslunnar og aðrar deildir stofnunarinnar með tilheyrandi kostnaði. Sjá umsögn Landhelgisgæslunnar um frumvarp til laga um breytingu á lögum um stjórn fiskveiða nr. 116/2006 (strandveiðar), 370. mál á 138. löggjafarþingi. Þar segir m.a. og á jafn vel við nú:

Aukin verkefni – fagleg og fjárhagsleg ábyrgð fara ekki saman

Landhelgisgæslan er í þeirri stöðu að önnur ráðuneyti en dóms- og mannréttindaráðuneytið, sem Landhelgisgæslan heyrir undir, geta stóraukið verkefni Landhelgisgæslunnar, án þess að gera ráð fyrir kostnaði við það. Tilgangurinn með ákvæði 5. gr. Landhelgisgæslulaganna var að gefa ráðuneytum, sem treysta á þjónustu Landhelgisgæslunnar, tækifæri til að hafa áhrif á útgerð skipa og loftfara í þeirra þágu og tryggja um leið að Landhelgisgæslan yrði í stakk búin að sinna verkefnum fyrir þau. Grunnfjárveiting kæmi áfram frá dóms- og mannréttindaráðuneytinu. Fagleg og fjárhagsleg ábyrgð færi þannig saman. Landhelgisgæslan leggur því til að sjávarútvegs- og landbúnaðarráðuneytið fái fjármagn til að gera

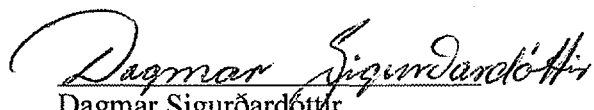
³ Sveinn Agnarsson, Stjórnun fiskveiða á Íslandi, Fylgiskjal 2 með álitu Auðlindanefndar, Auðlindanefnd, Álitsgerð með fylgiskjölum, forsætisráðuneytið, útg. 2000, bls. 186-187.

⁴ Landhelgisgæsla Íslands, Stjórnsluendurskoðun á skipulagi, verkefnum og rekstri, Ríkisendurskoðun febrúar 2001, bls. 6.

Þjónustusamning við Landhelgisgæsluna um þetta verkefni t.d. með því að veiðigjald verði ákvarðað með tilliti til aukins kostnaðar Landhelgisgæslunnar. Það er ein af grundvallarforsendum fiskveiðistjórnunarkerfisins að veiðar standi undir eftirlitskostnaði og því er mikilvægt að aukinn kostnaður Landhelgisgæslunnar vegna eftirlits með strandveiðum verði viðurkenndur.

Landhelgisgæslan bendir í ljósi framangreinds á að nauðsynlegt er að gera ráð fyrir auknum kostnaði vegna fiskveiðieftirlits og annars viðbúnaðar Landhelgisgæslunnar vegna aukinnar sjósóknar minni fiskibáta sem reikna má með ef frumvarpið verður að lögum.

F. h. Landhelgisgæslu Íslands,

Dagmar Sigurðardóttir
lögfræðingur.